

ארבע הפרשיות¹

- א. תקנו חז"ל בארבע שבתות לקרוא פרשיות מיוחדות מתוך ספר התורה, בנוסף לקריאה בפרשת השבוע.
- ב. אם יש בבית הכנסת ספר תורה אחד, קוראים את פרשת השבוע, ולאחר שגוללים את הספר לפרשיה המתאימה קוראים את הפרשיה הנכונה מתוך ארבע הפרשיות.
- ג. לכתחילה רצוי להגביה את ספר התורה עבור כל אחת משתי הקריאות, למרות שלא מחליפים את ספר התורה².
- ד. **פרשת שקלים** נקראת בשבת ראש חודש אדר או בשבת שלפניה, בשנה בה ראש חודש יחול ביום חול.
- ה. **פרשת זכור** נקראת בשבת שלפני פורים, וחובה הוא מן התורה³.
- ו. ראוי לקרוא את פרשת זכור מתוך ספר התורה המהודר ביותר הנמצא בבית הכנסת⁴.
- ז. בעל הקורא יכוון להוציא את כל השומעים ידי חובתם. לפני הקריאה, רצוי להכריז ולהודיע שכולם צריכים להקשיב לקריאה ולכוון לצאת בה ידי חובתם⁵.
- ח. צריך להקפיד לקרוא את המילים בדקדוק כראוי⁶, רוב האשכנזים נוהגים לקרוא את המילים "תמחה את זכר עמלק" פעמיים, כאשר בפעם הראשונה, האות הראשונה במילה "זכר" תיקרא בניקוד צִיָּרָה (צִיָּרָה), ובפעם השנייה בִּסְגוּל (צִיָּרָה)⁷. הספרדים אינם מקפידים על כך⁸.
- ט. מחלוקת אם נשים פטורות או חייבות לבוא לשמוע את קריאת 'זכור'⁹ לכן תשתדלנה להגיע לקריאה זו.
- י. **פרשת פרה** נקראת בשבת שלפני שבת פרשת החודש. יש אומרים שגם חויב פרשת פרה היא מן התורה¹⁰.
- יא. **פרשת החודש** נקראת בשבת ר"ח ניסן, או בשבת שלפניה אם חל ר"ח ביום חול.
- יג. בארבע שבתות אלו, אין מזכירין נשמות, לא אומרים צדקתך צדק ולגבי 'אב הרחמים' מובאת במשנה ברורה מחלוקת¹¹, בלוח ארץ ישראל (טוקזינסקי) מובא שאין אומרים אב הרחמים ולא צדקתך צדק (בשבת פרה כן אומרים צדקתך צדק).
- יד. בשנה מעוברת פרשיות אלו נקראות באדר ב'.
- טו. אם קראו בטעות את אחת מהפרשיות בשבת שקודם זמנה, י"א שיחזרו ויקראוה שוב בזמנה בברכה¹² וי"א שלא יחזרו לקרותה¹³.
- טז. ישנה מחלוקת אם ניתן להעלות נער שלא הגיע למצוות למפטיר של אחת מהפרשיות הללו, ולכן רצוי להימנע מכך¹⁴.
- יז. אם לאחר שקראו את הפרשיה המתאימה מתוך ארבע הפרשיות, **טעו** והתחילו לקרוא את ההפטרה הרגילה של השבת, יפסיקו ויעברו להפטרה הנכונה ויברך הקורא רק בסיומה, אם כבר סיימו את ההפטרה, יקראו את ההפטרה הנכונה ללא ברכות¹⁵.

תענית אסתר

"בימי מרדכי ואסתר נקהלו היהודים למלחמה ביום י"ג באדר להילחם

לעמוד על נפשם והיו צריכים לבקש רחמים ותחנונים שיעזרם ה' להנקם מאויביהם ומצינו כשהיו במלחמה שהיו מתעניין... ולכן נהגו ישראל להתענות בכל שנה בי"ג באדר (כשחל בשבת מקדימים לי"א לחודש), והוא הנקרא 'תענית אסתר' כדי לזכור שה' רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו...¹⁶.

יח. זמן תענית זו הינה מעלות השחר¹⁷ ועד לצאת הכוכבים¹⁸.

יט. מעוברות, מניקות וכל חולה אפילו שאין בו סכנה, פטורים מהתענית ואינם רשאים להחמיר על עצמם, אבל שאר בריאים לא יפרשו מן הציבור¹⁹.

כ. חתן וכלה בשבעת ימי המשתה וכן בעלי הברית (בריאים), חייבים בשאר הצומות הקלים ופטורים מתענית אסתר²⁰.

כא. תענית אסתר אינה תענית של אבל, לפיכך מותר לערוך אירוע חגיגי ביום התענית ואף למחמירים בכל זה בשאר התעניות²¹.

כב. אין לאכול לפני קריאת המגילה, אך למי שקשה התענית יוכל לאכול אכילה קלה כ-פירות או עוגות עד שיעור של כ' ביצה²², לאחר זמן צאת הכוכבים.

זכר למחצית השקל

כב. נוהגים לתת בחודש אדר כסף לצדקה, זכר ל'מחצית השקל', משום שבזמן בית המקדש היו כל ישראל שולחים בחודש אדר מחצית השקל, עבור קרבנות השנה הבאה המתחילה

1. שו"ע תרפה טעיפים א-ז
2. פסקי תשובות סימן קלד ד בסופו.
3. משנ"ב תרפה ס"ק יד
4. ילקוט יוסף מועדים עמוד רנח סעיף ג, מקראי קודש פורים פרק א סעיף יב
5. חזון עובדיה עמודים ג-ה, מקראי קודש פורים א יג והערה לד
6. ילקו"י מועדים רנח ובהערה ו
7. משנ"ב תרפה ס"ק יח
8. מקראי קודש פורים פרק א הערה מד
9. חזון עובדיה פורים עמ' ט-י, מקראי קודש פורים פרק א הלכה יט
10. חזון עובדיה עמוד יז-יש להחמיר. הגר"מ אליהו (מקראי קודש א הערה פג): אין חובה להחמיר.
11. משנ"ב תרפה ס"ק יח
12. הגר"מ אליהו במקראי קודש פרק א הערה יב ונראה שכן גם דעת הרב נבנצאל
13. חזון עובדיה עמוד כו.
14. מקראי קודש פורים א כ והערה מז
15. חזון עובדיה עמוד כב, מקראי קודש פורים סעיף יב וכן בהערה כא
16. משנ"ב תרפו ס"ק ב
17. שו"ע תקנ"ב, תקס"א
18. שו"ע תקס"ב א
19. רמ"א תרפו ב, חזון עובדיה עמודים לז-מב,
20. שעה"צ תרפו, טז, וכף החיים תרפו טז וכו', חזון עובדיה עמ' מב. ולגר"א פטורים אף בצומות הקלים. ולרמ"א תרפו, ב, בעלי הברית צריכים לצום, וכן נוהגים רבים, אבל לחתן וכלה מקילים, עי' מקראי קודש הררי ג, ז.
21. הליכות שלמה מועדים יח טעיפים ה-ו, שו"ת 'באהלה של תורה' חלק ב סימן קב
22. מקראי קודש ד ז-י

בחודש ניסן²³.

גג. האשכנזים נוהגים לתת את ה'זכר למחצית השקל' בתענית אסתר סמוך לתפילת מנחה²⁴ (כשחל פורים ביום ראשון, נותנים ביום חמישי²⁵) ואילו הספרדים נהגו לתת לפני קריאת המגילה²⁶.

כד. חלק מהאשכנזים נוהגים שכל אחד נותן לפחות שלוש מטבעות של חצי שקל²⁷ (מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום).

כה. הספרדים וחלק מהאשכנזים נוהגים לתת כשווי מחצית השקל של התורה, שהוא כעשרה גרם כסף טהור²⁸ (36.7 ש"ח, נכון ל-י"א שבט תשפ"ה)

כו. רבים נהגו שכל אחד נותן גם עבור בניו הקטנים שאינם נותנים בעצמם²⁹ וכן עבור אשתו ובנותיו³⁰.

חובת קריאת מגילת אסתר

כז. חובה לקרוא את המגילה בלילה וביום. זמן הקריאה בלילה הוא מצאת הכוכבים עד עלות השחר. וביום, הזמן הוא מהזריחה ועד השקיעה³¹.

כח. לכתחילה, יש לקרוא את המגילה במניין. אך גם כאשר אין מניין צריך לקרוא³².

כט. גם נשים חייבות במקרא מגילה בלילה וביום³³.

כשרות המגילה

ל. יש לקרוא מתוך מגילה כשרה הכתובה על גבי קלף³⁴. אם אין בנמצא מגילה כשרה יקרא מתוך חומש או מגילה מודפסת ללא הברכות.

לא. טעות במגילה: בשונה מספר תורה, טעויות בכתיבת המגילה אינן פוסלות את המגילה³⁵ 'כל זמן שהטעויות אינן ברובה של המגילה ולא עניין שלם בפני עצמו. הואיל והמגילה נקראת אגרת'.

סדר התפילה

לב. בערב מתפללים ערבית, קדיש (ספרדים: חצי קדיש³⁶, אשכנזים: קדיש תתקבל³⁷), קריאת המגילה. אמירת 'ארור המן...³⁸ (אשכנזים מתחילים בערב מ-’אשר הניא'³⁹). 'ואתה קדוש', קדיש שלם ללא תתקבל (לספרדים קדיש תתקבל), עלינו, קדיש יתום, ברכו.

לג. בשחרית, אחרי חזרת הש"ץ, חצי קדיש, קוראים בתורה בפרשת "ויבוא עמלק" (הספרדים קוראים פעמיים את הפסוק האחרון⁴⁰) הכנסת ספר התורה, האשכנזים קוראים את המגילה לפני 'אשרי' 'ובא לציון'⁴¹, והספרדים, לפני הפסוק 'ואתה קדוש', ואחרי קריאת המגילה ממשיכים מ'ואתה קדוש'.

לד. מוסיפים 'על הניסים' בתפילות ובברכת המזון. שכח וכבר סיים הברכה-לא יחזור⁴².

'פורים משולש'

לה. השנה זה 'פורים משולש' בכרך (ירושלים), ומצוות הפורים שם מתחלקות לימי שישי, שבת וראשון כך שביום שישי יקראו את המגילה וייתנו מתנות לאביונים, בשבת יוסיפו 'על הניסים' בתפילה ובברכת המזון וכן הוספת קריאת התורה לפורים, ביום ראשון שולחים מנות איש לרעהו וסועדים סעודת פורים.

לו. הנוסע מאפרת לירושלים ביום שישי לפני עלות השחר וחוזר לאפרת לפני שבת דינו כפרוז (ימשיך לנוהג כבני אפרת), אם נשאר בשבת בכרך (ירושלים) יחמיר ויקיים המצוות **גם** כדין מוקפים, ואם נסע לירושלים רק במוצאי שבת או ביום ראשון-דינו כפרוז⁴³.

לז. גם ביום ראשון (המשך מצוות פורים בירושלים) לא אומרים תחנון בתפילות באפרת (בפרזים).

סדר הברכות וקריאת המגילה

לח. נוהגים ששני אנשים עומדים, משני צידי הקורא⁴⁴.

לט. לפני התחלת הברכות, נוהגים שבעל הקורא פותח את המגילה כולה, כך שתהיה פתוחה כאיגרת ע"ג השולחן ולא מגולגלת⁴⁵ (ולא תלויה בבזיון באוויר), בסוף הקריאה לכתחילתה גוללים את המגילה לפני הברכה האחרונה⁴⁶ (אבל היחידים השומעין במגילות אינם צריכים לפשוט את המגילה-משנ"ב שם).

מ. לפני הקריאה בלילה מברך הקורא 3 ברכות: 'על מקרא מגילה' 'שעשה נסים' ו'שהחיינו'.

אחר הקריאה מברך 'הרב את ריבנו' - וזאת **רק אם קרא את המגילה בציבור**⁴⁷.

מא.בקריאת היום אשכנזים חוזרים ומברכים את שלוש הברכות (וטוב לכוון בברכת 'שהחיינו' על כל מצוות היום), אך הספרדים אינם מברכים 'שהחיינו' ביום⁴⁸.

מב.האשכנזים נוהגים שכל השומעים עומדים בעת שמיעת הברכות⁴⁹. אצל הספרדים, הקורא עומד, ולגבי הציבור, מצינו מנהגים שונים⁵⁰ וכל אחד ילך לפי מנהג אבותיו או רבותיו.

מג. בקריאה בציבור צריך הקורא לעמוד, אך הקורא ביחיד יכול לקרוא בישיבה, אך את הברכות יברך בעמידה⁵¹.

מד. אחרי הברכה האחרונה אומרים: "ארור המן, ברוך מרדכי, ארוהר זרש, ברוכה אסתר, ארורים כל עובדי אלילים/כל הרשעים, ברוכים כל ישראל/כל הצדיקים וגם חרבונה זכור לטוב⁵²", האשכנזים אומרים זאת בערב בפיוט 'אשר הניא...' וביום אומרים רק 'שושנת יעקב'⁵³ ואתה קדוש, קדיש תתקבל, ולאשכנזים ללא תתקבל.

דינים לבעל הקורא

מה.הקורא צריך לשים לב שאם היה רעש ומילים מסוימות לא

- ↑ רמ"א תרצד א, חזון עובדיה קא.
- ↑ רמ"א תרצד א, משנ"ב סק"ד, לוח א"ו לטוקצינסקי ולוח דינים ומנהגים.
- ↑ לוח א"ו לשנת תשס"א
- ↑ חזון עובדיה עמ' קא
- ↑ רמ"א תרצד א,מקראי קודש ב יב
- ↑ מקראי קודש ב יב בשם הגר"ע יוסף, הלכות חגים לגר"מ אליהו(אך כתב להוסיף גם מע"מ), אך בחזון עובדיה (עמ' קב) כתב לתת 9 גרם, ועיין בתורת המועדים ר ס"ק ב
- ↑ משנ"ב תרצד סק"ה, חזון עובדיה פרק יח הערה 30
- ↑ חזון עובדיה עמ' קה, הליכות שלמה מועדים פרק יח הערה 30
- ↑ שו"ע תרפז א ומשנ"ב, ילקו"י מועדים עמודים רפב-רפג
- ↑ שו"ע תרצ ח משנ"ב ס"ק סב
- ↑ שו"ע תרפט א ומשנ"ב ס"ק ח, נחלקו הפוסקים אם אשה יכולה להוציא גבר ידי חובה (שו"ע תרפט ב, חזון עובדיה עמ' נז). וכן מובאות דעות שונות אם ניתן לקיים קריאת אשה לציבור נשים,בין האוסרים -תוס' בסוכה ל"ח,שעה"צ תרפ"ו סקט"ז,כה"ח סקי"ז, הרב מרדכי אליהו זצ"ל, הרב צבי שצנר שליט"א ועוד
- ↑ שו"ע תרצא א-ב
- ↑ שו"ע ורמ"א תרצ ג ומשנ"ב ס"ק ז-י
- ↑ חזון עובדיה עמ' קא
- ↑ לוח דינים ומנהגים
- ↑ שו"ע תרצ טז
- ↑ רמ"א תרצב א
- ↑ שו"ע ורמ"א תרצד ד
- ↑ לוח דינים ומנהגים
- ↑ שו"ע ורמא תרצג ב, ילקו"י עמ' שט-שי והערה ג
- ↑ עיין במקראי קודש ט"ו ל ובמקורות המובאים שם.
- ↑ חזון עובדיה עמ' ע, מקראי קודש ז יט
- ↑ שו"ע תרצ ז' ומשנ"ב ס"ק נו,מאמר מרדכי לרב אליהו פרק סד סעיף יח
- ↑ שו"ע תרצ ז', משנ"ב ס"ק נו, חזון עובדיה עמ' עה
- ↑ שו"ע ורמא תרצב א, חזון עובדיה עמ' פט
- ↑ שו"ע ורמא תרצב א, משנ"ב ס"ק א
- ↑ משנ"ב תרצ ס"ק א ושער הציון א
- ↑ כף החיים תרצ ס"ק ב, ילקוט יוסף מועדים עמ' רצד כג
- ↑ שו"ע ורמא תרצ א,משנ"ב ס"ק א, מאמר מרדכי לרב אליהו פרק סד י
- ↑ שו"ע תרצ טז
- ↑ ספר המנהגים למהריל הל' פורים סעיף ה, מאמר מרדכי סד כח

נשמעו היטב (כגון בהכאת המן) שעליו לחזור שוב ולקרוא את אותן המילים⁵⁴.

צריך להקפיד לקרוא "ומרדכי ישב" וכן "והמן נפל" בניקוד חוֹלָם, ואם הקורא טעה, צריך לתקנו ולהחזירו⁵⁵. כמו כן, צריך להחזירו אם לא הקפיד לקרוא במלרע: "בערב היא באה ובבוקר היא שבה"⁵⁶.

מו. צריך לומר לכתחילה, את כל עשרת בני המן מהמילים "חמש מאות איש" בנשימה אחת⁵⁷ עד המילה "עשרת".

רצוי שהקורא יעקוב ביד ימין בעמודה של שמות בני המן, וביד שמאל בעמודה של מילות "ואת" כדי שיקרא הכל מתוך המגילה כראוי.

מז. נוהגים לקרוא במגילה ולחזור על הפסוקים⁵⁸ המופיעים בהמשך: א. "להיקהל ולעמוד על נפשם להשמיד להרוג ולאבד" (ח יא) וחוזרים וקוראים "...להשמיד ולהרוג ולאבד"

ב. "ואיש לא עמד בפניהם" (ט ב) וחוזרים וקוראים "ואיש לא עמד לפניהם"

ג. יש אשכנזים שנוהגים כך, גם בפסוק "ויהי כאמרם אליו יום יום" (ג ד) שחוזרים וקוראים "ויהי באמרם..."

מח.האשכנזים נוהגים שהקהל אומרים ד' פסוקי גאולה אלו בקול: "איש יהודי היה..." , "ומרדכי יצא...", "ליהודים היתה אורה...", "כי מרדכי היהודי...", והקורא יקפיד לחזור בקול על הפסוקים שהקהל אומרים⁵⁹.

הספרדים נוהגים לקרוא בקול גם את הפסוק "חמש מאות איש"⁶⁰.

מט.נוהגים שהקורא מגביה את קולו במילים "בלילה ההוא נדדה שנת המלך"⁶¹

נ. נוהגים לנענע את המגילה כשקוראים את המילים: "האיגרת הזאת", "איגרת הפורים הזאת"⁶².

דינים לציבור השומעים

נא. חובה לשמוע/לקרוא את כל המגילה, ומי שלא שמע/קרא אפילו מילה אחת לא יצא ידי חובה⁶³.

לפיכך, ראוי שכל אחד מהציבור יעקוב אחרי הקורא מתוך מגילה (אפי') מודפסת⁶⁴, כדי שאם יפספס מילה, ישלים אותה מיד בפיו, ויקרא מתוך המגילה המודפסת שלפניו עד ש'ידיבק' את הקורא.

נב. אם טעה הקורא וקרא באופן שהשתנתה המשמעות, צריך לתקן אותו ולהחזירו מהמקום שטעה⁶⁵.

נג. **מתנות לאביונים**: צריך לתת ביום, שתי מתנות לשני אביונים⁶⁶. מן הדין, די בפרוטה לכל עני⁶⁷, אך ראוי לתת לכל עני סכום של כמה שקלים כך שתהיה המתנה ראויה לקנות בה ארוחה⁶⁸. ניתן לחלק לעניים פורים את דמי ה'זכר למחצית השקל' ולצאת בכך ידי חובת מתנות לאביונים⁶⁹.

חיילת/ וכל היודע/ת שלא יזדמנו בפניו/ה אביונים, ייתנם לפני הפורים לגבאי צדקה או לשליח, שימסרם לעניים ביום הפורים. אפשרות שניה, יפריש מעות עבור העניים בו ביום וייתנם בהמשך⁷⁰. אפשרות שלישית, שהחייל יפנה בטלפון לבני ביתו או חבריו ויבקש שיתנו עבורו מתנות עניים בו ביום⁷¹. אפשרות נוספת, לקראת פורים בקהילות השונות באפרת ישנם האוספים כספים בכדי לחלקם לעניים בו ביום.

נד. **משלוח מנות**: יש לתת ביום, לכל הפחות משלוח מנות אחד לאדם אחד. המשלוח צריך להכיל לפחות שני מיני מזון שונים⁷², וצריך לשלוח מכל מין כשיעור הראוי להתכבד⁷³.

נה. **סעודת פורים**: חובה לאכול סעודה ביום הפורים⁷⁴, ומצוה להרבות במאכלים בסעודה זו⁷⁵ נחלקו הפוסקים אם חובה לאכול בה לחם ⁷⁶, ראוי לאכול בשר בסעודה זו ולכל הפחות עוף ⁷⁷.

יש לשתות יין בסעודת פורים⁷⁸, לפחות יותר מהרגלו. כל זה,

כמובן למי שהיין לא מזיק לבריאותו.

חיילים ושאר תפקידים המחייבים צלילות הדעת, וכמובן למי שזה מזיק בריאותית, ייצאו ידי חובת מצווה בלגימה של מיץ ענבים. צריך לקיים את שלוש המצוות הללו דווקא ביום הפורים , אם זאת, מצוה לשמוח ולהרבות קצת בסעודה גם בליל הפורים. אם מתחילים את הסעודה לאחר חצות היום, יתפללו מנחה לפני הסעודה⁷⁹.

כאשר חל פורים ביום שישי יש לכתחילה לסעוד את סעודת הפורים לפני חצות היום מפני כבוד השבת⁸⁰.

ישנו מנהג (המופיע כבר בגמרא) של 'פורס מפה ומקדש' של התחלת סעודה אחה'צ הנכנסת לשבת. להלן תקציר של מספר תנאים לדבר⁸¹: שאר מצוות פורים-ההכנות לשבת יסתיימו לפני הסעודה. בזמן כניסת שבת יש לעצור את הסעודה לטובת הדלקת נרות ושאר בני הבית יקבלו את השבת באמירה 'בואו נצא לקראת שבת המלכה'/'הרי אני מקבל תוספת שבת'. אין לאכול עד לאחר הקידוש. פורסים מפה/כיסוי על הפת ומקדשים, בקידוש אומרים רק את ברכת הקידוש (אשר קידשנו במצוותיו ורצה בנו...מקדש השבת) ולא מברכים **שוב** על היין. בוצעים את הפת (לחם משנה) ללא ברכה. ממשיכים את הסעודה ויש להקפיד לאכול לפחות כזית פת לאחר צאת הכוכבים. ברכת המזון גם עם רצה וגם עם על הניסים. מתפללים ערבית, ישנה אפשרות ללכת למניין הרגיל באמצע הסעודה (לספרדים יש להשאיר מישהו מבני הבית במקום הסעודה) לנוהגים באופן זה לא יאמרו על הניסים בברכת המזון.

גם נשים חייבות במצוות 'משלוח מנות', 'מתנות לאביונים וסעודת פורים.⁸²

זמני הפורים בפרזים ומוקפים

נו. זמני מצוות הפורים אינם שווים בכל המקומות, שכן בערי הפרזים

- ↑ חזון עובדיה עמ' עט ועיין משנ"ב תר"צ ס"ק ס
- ↑ משנ"ב תרצ ס"ק נא, חזון עובדיה עמ' עט-פ
- ↑ חזון עובדיה עמ' פ הערה נה, מקראי קודש ז ובהערה עט הרב אליהו כותב שיש לחזור ולקרוא שנית ללא ברכה, אך בפניני הלכה זמנים טוי הערה 12 כתב שנראה שאם השינוי הוא כזה שרוב האנשים אינם מבינים את הבדל המשמעות, בדיעבד אין צריך להחזיר.
- ↑ שו"ע ורמא תרצ טו ומשנ"ב ס"ק נד
- ↑ ילקו"י מונידים עמ' ש, פסקי תשובות תרצ ג ומביא עוד שני מקומות בהם יש שחוזרים, לוח דינים ומנהגים
- ↑ רמ"א תרצ יז
- ↑ מאמר מרדכי סד כג, חזון עובדיה עמ' פד
- ↑ משנ"ב תרצ ס"ק נב, מאמר מרדכי סד כג
- ↑ משנ"ב תרצ ס"ק נב, חזון עובדיה עמ' קח, מאמר מרדכי סד כו
- ↑ שו"ע תרצ ג, מאמר מרדכי סד כ
- ↑ משנ"ב תרצ ס"ק ס בשם הפרי מגדים, חזון עובדיה עמ' עט, מאמר מרדכי סד כב
- ↑ שו"ע תרצ יד, ביאור הלכה ד"ה "אין", חזון עובדיה עמ' עט סעיף יב
- ↑ שו"ע תרצד א
- ↑ משנ"ב תרצד ס"ק ב
- ↑ מקראי קודש יא ב, מאמר מרדכי סד ל
- ↑ ביאור הלכה תרצד ד"ה "ליתן לפחות" בשם הפרי מגדים
- ↑ שו"ע תרצ ד, מקראי קודש יא יא-יב ובהערה כז
- ↑ פסקי תשובות תרצד סעיף ח
- ↑ שו"ע תרצה ד, מאמר מרדכי סד לג, חזון עובדיה עמ' קכה
- ↑ מקראי קודש יב ד ובהערה יז בשם הרב אליהו
- ↑ שו"ע תרצה א
- ↑ רמ"א בהקדמה לתרצה, חזון עובדיה עמ' קעג
- ↑ חזון עובדיה עמ' קעג, מקראי קודש יג ב
- ↑ חזון עובדיה עמ' קעג-קפ, מקראי קודש יג ג
- ↑ שו"ע ורמא תרצה ב, חזון עובדיה עמ' קעה, מאמר מרדכי סד לו,מקראי קודש יג טו ובהערה מ-מא
- ↑ שו"ע ורמא תרצה ב, משנ"ב ס"ק ח, מקראי קודש יג ה, מאמר מרדכי סד לד
- ↑ רמ"א תרצ"ה ב
- ↑ מתוך פסקי הרב רימון(סולמות) ומובאים שם מקורות.
- ↑ רמ"א תרצה ד, משנ"ב ס"ק כה, חזון עובדיה עמ' קמ

קוראים ב"ד באדר ואילו בכרכים שהיו מוקפים חומה מימות יהושע בן נון קוראים בו בט"ו⁸³.

נז. ישנם מקומות בהם יש ספק אם היו מוקפים חומה מימות יהושע, ובהם קוראים מגילה ב"ד עם ברכותיה אך בט"ו בלילה וביום ללא הברכות⁸⁴.

נח. בימינו, נוהג הדין של כרך מוקף לכל פרטיו רק בירושלים (ובשושן הבירה), דין הספקות נוהג בערים וביישובים הבאים - טבריה, חברון, שילה, שכם, יפו, לוד, עזה, צפת, עכו, חיפה, בית שאן, יריחו, באר שבע, רמלה, (צור, צידון, דמשק, איזמיר ובגדד)⁸⁵.

נט. מי שנוסע בימי הפורים אל ירושלים (כרך) או ממנה, עליו לשים לב לשני תנאים עיקריים:

1. מקום הימצאו בזמן עלות השחר.
  2. האם דעתו הייתה דעתו לחזור למקומו או לא.
- לכן הנוסע מעיר פרזה לדרך (לדוגמא: מאפרת לירושלים) ב"ד אדר לאחר שהאיר היום חייב בכל מצוות הפורים ביום י"ד (כולל סעודת פורים) ופטור לחלוטין ביום ט"ו. אם נוסע לדרך בליל י"ד וישהה שם גם ב"ד וגם בט"ו חייב בכל הלכות פורים בט"ו (כמו ירושלמי). חוזר במהלך י"ד לאפרת (בעלות השחר של י"ד היה בירושלים ובט"ו באפרת) זהו ספק ולכן עדיף שישאר בירושלים בט"ו כדי שיהא חייב במצוות פורים רק בט"ו (כדין מוקף) אם בכל זאת חוזר בליל ט"ו-קורא בשני הימים ללא ברכה (יש לעיין במקורות בהערה כאן לצורך הרחבה⁸⁶).

ס. **מתוך דיני פורים תשע"ט, הרב גולן:** רבים וטובים עוררו את השאלה מתי יש לחגוג את פורים באפרת, היות שמנקודות מסוימות באפרת רואים את העיר העתיקה של ירושלים ואת הר הבית. בשולחן ערוך⁸⁷ נפסק: **"וכן הכפרים הנראים עמהם (עם הכרכים המוקפות חומה), אפילו אינם סמוכים, כגון שהם בהר, או שסמוכים להם, אפילו אינם נראים עמהם, כגון שהם בעמק, ובלבד שלא יהיו רחוקים יותר ממיל."** אפרת, כידוע, רחוקה מירושלים יותר ממיל (כקילומטר) הרי שדינה כדין עיר פרזה שקוראת ב"ד באדר. הרב משה שטרנבוך⁸⁸ כותב: **"היתר מטעם 'נראה' קשה לסמוך עליו, ראשית דעת הפרי חדש וברכי יוסף שאם נראה יותר ממיל קוראים ב"ד באדר, וכן דעת הגר"א שם דפשיטא ליה מהגמרא כדבריהם ש'נראה' הוא תוך מיל דווקא, אבל גם אי נימא שדין 'נראה' הוא גם ביותר ממיל, מסתבר דמיירי בנראה להדיא, כמבואר במאירי, ושם לא נראה תמיד ולא להדיא, וכל שכן לדעת ציץ הקודש צ"ל ובספר עיר הקודש והמקדש שצריך שיהא כל הכרך נראה דווקא"**, ואין זה המצב בין אפרת לירושלים.

סא. **עבודה:** יש להימנע ממלאכה בפורים, והעושה מלאכה בפורים אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם, אא"כ היא לצורך היום או לצורך מצוה⁸⁹.

סב. **בגדי שבת:** נהגו ללבוש בפורים בגדי שבת ויו"ט⁹⁰.

סג. **פורים דפרזים:** אין אומרים על הניסים, ולא תחנון ולא 'למנצח ... ביום צרה' ולספרים אין אומרים 'תהילה לדוד' שלאחר ובא לציון⁹¹.

סד. **תחנון:** אין אומרים תחנון בתפילות ב"ד ולא בט"ו באדר.

אבלות בימי פורים⁹²

אבלות בימי הפורים נוהג רק בדברים הנעשים בצנעה (כמו בשבתות השנה) ורשאי לנעול נעלי עור ולא יישב על הרצפה/כיסא אבלים. אוכלים סעודת הבראה אך לא במאכלים עגולים כנהוג במשך השנה.

- קריעה: האבלים מקיימים קריעה בפורים, ולאחר ההלוויה מחליפים בגדים לבגדי חג (כדי לא להראות אבלות בפרהסייה).
- ניחום אבלים: למרות שאין אבלות בפרהסייה, ניתן לבוא ולנחמם.
- סעודת הבראה: לא בביצים קשות ובמאכלים עגולים כנהוג,

אלא במיני מזונות.

- אבלים חייבים בכל מצוות היום.
- קריאת מגילה: אגל חייב בשמיעת/קריאת המגילה, אגל תוך שבעה אם אין באפשרותו לקיים מנין בביתו, רשאי ללכת לבית הכנסת לקריאת המגילה, ערבית ושחרית.
- לפי מנהג האשכנזים, לא ישמש כשליח ציבור ולא יקרא את המגילה בכדי להוציא אחרים ידי חובה, למנהג הספרדים, יכול לשמש כשליח ציבור ולקרוא את המגילה, ומחמירים בתוך ה'שבעה' ומחלוקת אם הוא או אחר יברך את הברכות (משום ברכת שהחיינו).
- משלוח מנות: שו"ע-יש מי שאומר⁹³ שהאבל צריך לשלוח מנות. האשכנזים נהגו שישלח אך ורק משלוח אחד ולא יותר, אין לשלוח לאבל בתוך שנים עשר חודש על אביו ואמו ובתוך ל' יום לאבלים האחרים⁹⁴, אך אם שלחו יקבל, ועדיף שבן משפחה אחר יקבלם⁹⁵. עדות המזרח נהגו לשלוח מנות לאבל כרגיל.
- מתנות לאביונים: האגל חייב לתת. ולאגל עני מותר ואף מצוה לשלוח אפי' בתוך השבעה.
- סעודת פורים: האבל חייב בסעודת פורים, ואם הוא נגן מותר לו לנגן שם.
- תפילין: אגל חייב בהנחת תפילין בפורים אפי' הוא יום ראשון של האבלות שהוא יום הקבורה, ומיהו אם הוא גם יום המיתה לא יניח תפילין אפי' לאחר הקבורה⁹⁶.
- עליה לקבר: בסיום השבעה / השלושים / היארצייט-יום השנה, יש לעלות רק לפני או אחרי ימי הפורים.

לוח זמנים לפורים תשפ"ה

פרשת שקלים - בשבת פרשת תרומה א' אדר.
פרשת זכור - בשבת פרשת תצוה ח' אדר.

תענית אסתר - יום ה' י"ג אדר.

תחילת התענית בעלות השחר - 04:20 (90 דק' לפני הניץ), 04:35 (72 דקות לפני הניץ).

סיום הצום 18:05

פורים - חמישי י"ד אדר, קריאת המגילה החל משעת צאת הכוכבים ועד עלות השחר, קריאת מגילה של יום הפורים (שישי), החל מהנץ החמה 05:49 ועד השקיעה 17:48

פרשת פרה - בשבת פרשת ויקהל כ"ב אדר.

פרשת החודש - בשבת פרשת פקודי כ"ט אדר.

83. שו"ע תרפח א ו-ג.

84. שו"ע ומשנ"ב תרפח ד.

85. במקומות הללו ישנה מחלוקת אם יש לקיים בה יום שני מספק, כל מקום וסיבתו (לדוגמא - האם לוד של ימינו נמצאת באותו מקום של לוד הקדומה! וכדו') ואין כאן מקום להאריך ויש לעיין לגבי כל מקום בנפרד, אך בכל המקומות הללו, ביום הראשון יקרא את המגילה עם ברכה ויקיים את כל שאר המצוות וביום השני יקרא ללא הברכות. מקראי קודש ה סעיפים ט-יא, פניני הלכה זמנים פרק ז'

86. מחלוקת רבים בפרטי הלכות אלו, עיין במקראי קודש ה הלכות א-ח.

87. שו"ע סימן תרפח סעיף ב.

88. ב"תשובות והנהגות" כרך ג סימן רלד.

89. שו"ע ורמא תרצו א.

90. רמ"א בשם מהריל תרצה ב, כף החיים תרצה ס"ק יג, ילקו"י מועדים עמ' שט סעיף א, מאמר מרדכי סד לט.

91. שו"ע ורמא תרצו ג, מקראי קודש י טז.

92. מקראי קודש פרק יד סעיף ו עד סוף הפרק, מעולם ועד עולם-גבריאל גולדמן פרק לח סעיפים יב-כה.

93. שו"ע תרצו ו.

94. רמ"א תרצו ו, משנ"ב ס"ק יט-כא.

95. מאמר מרדכי סד מ.

96. חזון עובדיה עמ' קצב.